

4. Ekonomická aktivita obyvatelstva

4.1. Zaměstnaní, nezaměstnaní, ekonomicky neaktivní

Počet ekonomicky aktivních a ekonomicky neaktivních

Mezi obyvateli Jihomoravského kraje bylo ke dni sčítání v roce 2011 celkem 572,0 tisíc osob ekonomicky aktivních (511,8 tisíc zaměstnaných a 60,2 tisíc osob nezaměstnaných) a 541,0 tisíc osob ekonomicky neaktivních. Do celkového počtu obvykle bydlících obyvatel je zahrnuto ještě 50,5 tisíce osob, u kterých ekonomická aktivita nebyla zjištěna.

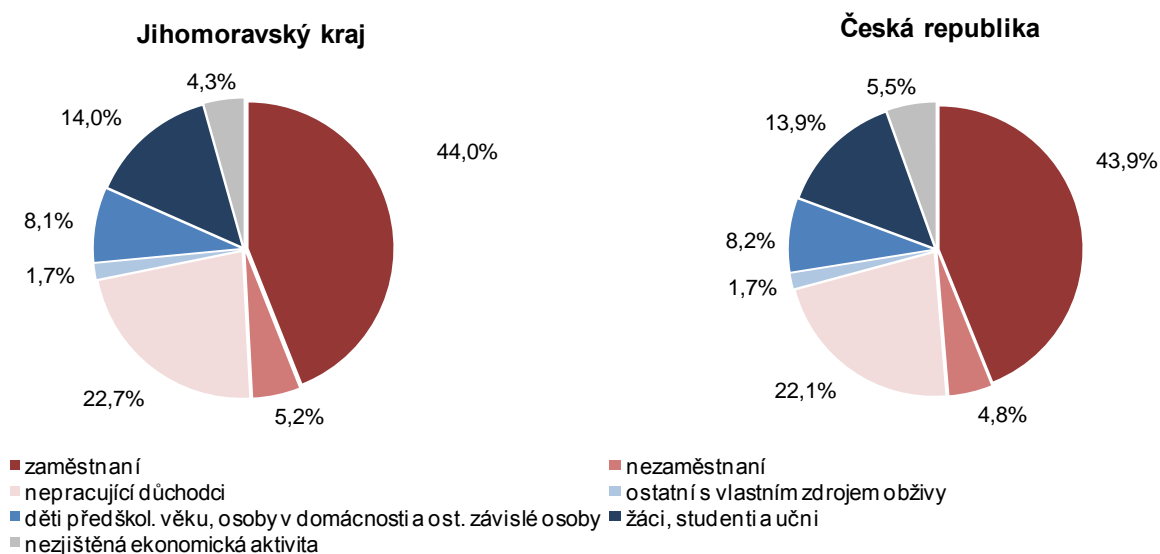
Ekonomicky aktivní tvoří pracovní sílu

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo zahrnuje osoby tvořící pracovní sílu (zaměstnaní a nezaměstnaní). Mezi zaměstnané patří zaměstnanci, podnikatelé, pomáhající rodinní příslušníci, pracující důchodci, pracující studenti a učni a ženy na mateřské dovolené. Mezi ekonomicky neaktivní patří nepracující důchodci, děti předškolního věku, žáci, studenti a učni, osoby s vlastním zdrojem obživy, osoby v domácnosti a ostatní závislé osoby.

Stupeň ekonomické aktivity ovlivňuje věková struktura obyvatelstva

Poměr mezi počtem ekonomicky aktivních a neaktivních osob je vyjádřením stupně ekonomické aktivity obyvatelstva. Stupeň ekonomické aktivity je ovlivněn především věkovou strukturou obyvatelstva. Z jedné strany věkového spektra obyvatelstva je to výše podílu dětské složky doplněné osobami v domácnosti pečujícími o děti či osobami připravujícími se na výkon povolání. Na opačné straně věkové charakteristiky obyvatelstva je to podíl osob v poproduktivním věku, z nichž se odvíjí největší skupina ekonomicky neaktivních, a to nepracující důchodci.

Graf 4.1 Struktura obyvatel podle stupně ekonomické aktivity

Téměř polovinu obyvatel kraje tvoří ekonomicky aktivní osoby

V Jihomoravském kraji tvořily ekonomicky aktivní osoby 49,2 % obyvatel kraje (44,0 % zaměstnaní a 5,2 % nezaměstnaní), proti průměru ČR byl podíl ekonomicky aktivních o 0,5 bodu vyšší (podíl zaměstnaných byl vyšší o 0,1 bodu a podíl nezaměstnaných byl vyšší o 0,4 bodu). Také podíl nepracujících důchodců, který v kraji činil 22,7 % z celkového počtu obyvatel, převyšoval průměr ČR, a to o 0,6 bodu. Podíl ostatních osob, dětí, žáků a studentů byl s úrovní ČR takřka shodný, v kraji byl však výrazně nižší podíl osob, u nichž nebyla ekonomická aktivita zjištěna (4,3 % v kraji a 5,5 % v ČR).

Mezi správními obvody i obcemi jsou v podílu ekonomicky aktivních výrazné rozdíly

Ve správních obvodech ORP se podíl ekonomicky aktivních pohyboval od 46,6 % v SO ORP Boskovice po 50,3 % v SO ORP Slavkov u Brna. Z obcí Jihomoravského kraje byl nejvyšší podíl ekonomicky aktivních zjištěn ve 2 obcích z okresu Znojmo, a to Oslonovice (58,1 %) a Onšov (56,3 %). Naopak nejnižší podíl ekonomicky aktivních měly 2 obce z okresu Brno-venkov Nelepeč-Zernůvka (28,3 %) a Lubné (30,8 %). V prvním případě se jedná o obec s 92 obyvateli, z nichž je 49 osob ve věku 65 a více let (obyvatelé domova pro seniory). U obce Lubné, která má 52 obyvatel, je nízký podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva ovlivněn i skutečností, že u 10 % obyvatel nebyla ekonomická aktivita zjištěna.

Mezi zaměstnané patří i pracující důchodci a ženy na mateřské dovolené

Z 511,8 tisíc zaměstnaných v kraji tvořili převážnou část zaměstnanci, podnikatelé a pomáhající rodinní příslušníci – 468,1 tisíc, tj. 91,4 % zaměstnaných; 23,6 tisíc pracujících důchodců tvořilo 4,6 % zaměstnaných a 11,1 tisíc žen na mateřské dovolené tvořilo 2,2 % zaměstnaných. Zatímco podíly zaměstnanců či pracujících důchodců byly mezi kraji shodně 8. nejvyšší, podíl žen na mateřské dovolené byl v mezikrajském srovnání 3. nejvyšší (po Středočeském a Libereckém kraji).

Nejvyšší podíl pracujících důchodců byl v Brně

V Brně byl zjištěn nejnižší podíl zaměstnanců, podnikatelů a pomáhajících (88,6 %) a nejvyšší podíl pracujících důchodců (6,6 %), naopak v SO ORP Moravský Krumlov byl zjištěn nejvyšší podíl zaměstnanců (94,1 %) a nejnižší podíl pracujících důchodců (2,7 %). Podíl žen na mateřské dovolené se pohyboval od 1,7 % v SO ORP Veselí nad Moravou po 2,6 % v SO ORP Židlochovice.

Tab. 4.1.1 Obyvatelstvo podle pohlaví a ekonomické aktivity

	Celkem	v tom		z toho ve věku 15 - 64 let		
		muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní	572 019	311 082	260 937	561 089	304 257	256 832
v tom (%):						
zaměstnaní	89,5	89,8	89,1	89,3	89,6	89,0
z toho (%):						
zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	91,4	94,2	88,1	93,1	96,1	89,4
pracující důchodci	4,6	4,2	5,1	2,9	2,2	3,7
ženy na mateřské dovolené	2,2	0,0	4,8	2,2	0,0	4,8
nezaměstnaní	10,5	10,2	10,9	10,7	10,4	11,0
Ekonomicky neaktivní	541 007	226 900	314 107	202 398	76 557	125 841
v tom (%):						
nepracující důchodci	48,7	44,0	52,2	43,9	43,7	44,1
ostatní s vlastním zdrojem obživy	3,6	1,0	5,5	9,6	2,8	13,7
osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby	17,5	19,3	16,2	6,5	2,6	8,9
žáci, studenti a učni	30,2	35,7	26,2	40,0	50,9	33,4
Nezjištěná ekonomická aktivita	50 482	29 900	20 582	45 374	26 541	18 833

Téměř polovinu ekonomicky neaktivních tvoří nepracující důchodci

Nejpočetnější skupinou mezi ekonomicky neaktivními v kraji byli nepracující důchodci, 263,6 tisíc osob tvořilo 48,7 % ekonomicky neaktivních. Následovala kategorie žáků, studentů a učňů - 163,2 tisíc osob, tj. 30,2 %; 94,6 tisíc osob v domácnosti a dětí předškolním věku tvořilo 17,5 % neaktivních. Poslední skupinu neaktivních tvořilo 19,5 tisíc ostatních osob s vlastním zdrojem obživy (3,6 % neaktivních). Krajské podíly jednotlivých kategorií neaktivních osob se pohybovaly uprostřed pořadí mezikrajského žebříčku.

V rámci kraje se podíl nepracujících důchodců pohyboval od 41,6 % v SO ORP Kuřim po 51,3 % v SO ORP Kyjov, podíl žáků, studentů a učňů v rozmezí od 28,6 % v SO ORP Rosice po 32,0 % v SO ORP Moravský Krumlov a podíl osob v domácnosti a dětí předškolním věku od 14,3 % v SO ORP Veselí nad Moravou po 23,6 % v SO ORP Kuřim.

V menších obcích je nižší podíl ekonomicky aktivních

Zatímco mezi ekonomicky aktivními obyvateli kraje převažují muži (54,4 % mužů a 45,6 % žen), mezi ekonomicky neaktivními převažují ženy (41,9 % mužů a 58,1 % žen). Stupeň ekonomické aktivity obyvatelstva se odvíjí i od velikostní skupiny obce. Obecně platí, že se zvyšující se velikostní skupinou obce souvisí i příznivější věková struktura obyvatel, a také větší nabídky a dostupnost pracovních příležitostí. Zatímco v nejmenších obcích bylo 45,7 % obyvatel ekonomicky aktivních, v Brně to bylo 50,2 %, resp. v obcích od 20 do 50 tisíc obyvatel 49,6 % obyvatel. Faktem ale také bylo, že v menších obcích byl vyšší podíl nezaměstnaných, s rostoucí velikostí obce se snižoval – z 14,0 % v obcích do 199 obyvatel až na 9,4 % v Brně, výjimku tvořily obce od 20 do 50 tisíc obyvatel s podílem nezaměstnaných 12,2 %. Na druhé straně v nejmenších obcích byl i nejnižší podíl osob, u nichž nebyla ekonomická aktivita zjištěna (3,9 % proti Brnu s 5,6 %).

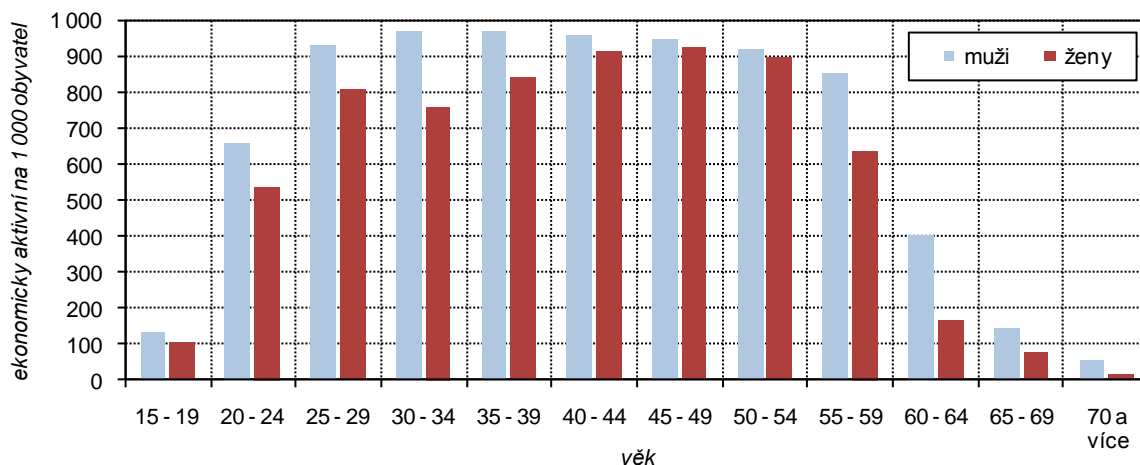
Tab. 4.1.2 Obyvatelstvo podle velikostních skupin obcí a ekonomické aktivity

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 4 999	5 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Ekonomicky aktivní	572 019	6 765	30 906	62 434	151 703	64 136	62 455	193 620
v tom (%):								
zaměstnaní	89,5	86,0	87,6	89,2	89,3	89,6	87,8	90,6
z toho (%):								
zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	91,4	93,9	93,9	93,3	93,0	92,4	92,2	88,6
pracující důchodci	4,6	2,7	2,7	3,1	3,4	4,1	4,2	6,6
ženy na mateřské dovolené	2,2	2,0	2,2	2,3	2,2	2,2	2,2	2,1
nezaměstnaní	10,5	14,0	12,4	10,8	10,7	10,4	12,2	9,4
Ekonomicky neaktivní	541 007	7 451	31 942	62 974	147 257	63 153	57 587	170 643
v tom (%):								
nepracující důchodci	48,7	55,2	49,9	48,2	47,8	48,9	50,5	48,6
ostatní s vlastním zdrojem obživy	3,6	3,0	3,3	3,8	3,6	3,7	3,3	3,7
osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby	17,5	14,6	16,4	17,3	17,6	17,5	16,6	18,1
žáci, studenti a učni	30,2	27,3	30,4	30,8	30,9	30,0	29,6	29,6
Nezjištěná ekonomická aktivita	50 482	574	2 424	4 411	10 770	4 855	5 798	21 650

Intenzita ekonomické aktivity mužů je ve srovnání s ženami vyšší ve všech věkových skupinách

Počtem ekonomicky aktivních v dané věkové skupině na 1 000 osob dané věkové skupiny lze vyjádřit intenzitu ekonomické aktivity. Obsahem grafu 4.2 je intenzita ekonomické aktivity podle pohlaví a věku. Je zřejmé, že ve všech věkových skupinách je vyšší intenzita ekonomické aktivity u mužů. Maximum u mužů bylo zjištěno u věkové skupiny 30 až 34 let a 35 až 39 let, kde shodně na 1 000 mužů dané věkové skupiny připadá 969 ekonomicky aktivních mužů. U žen byla nejvyšší intenzita ekonomické aktivity zaznamenána ve věkové skupině 45 až 49 let (925 aktivních na 1 000 žen), a právě v této věkové skupině byl zjištěn i nejmenší odstup od hodnoty ekonomické aktivity mužů (948 ekonomicky aktivních na 1 000 mužů).

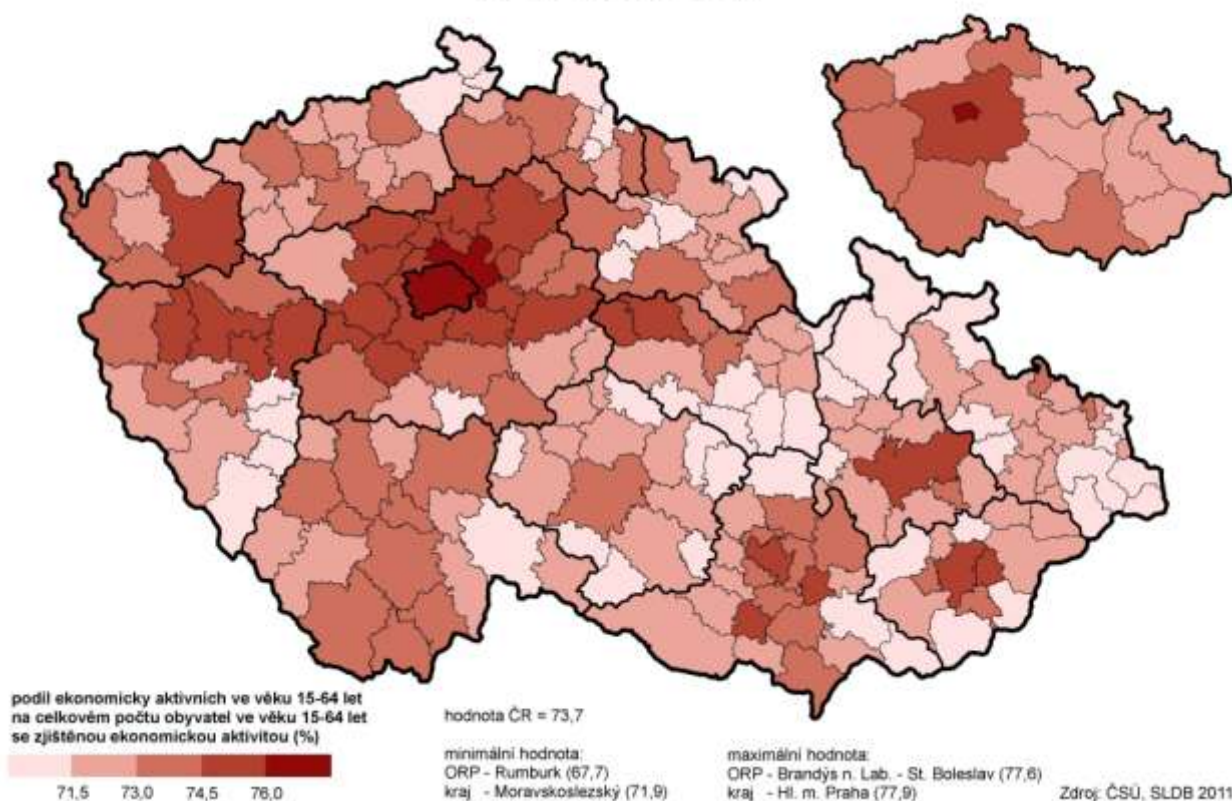
Graf 4.2 Ekonomická aktivita podle pohlaví a věku (ze zjištěných hodnot)

Intenzita ekonomické aktivity osob ve věku 15 až 64 let byla mezi kraji 5. nejvyšší, ...

V Jihomoravském kraji bylo ve dnech sčítání 763,5 tisíc osob ve věku 15 až 64 let se zjištěnou ekonomickou aktivitou. Z tohoto počtu bylo 561,1 tisíc ekonomicky aktivních, podíl 73,5 % byl mezi kraji 5. nejvyšší (v ČR 73,7 %). Tyto informace jsou doplněním ke kartogramu s intenzitou ekonomické aktivity osob ve věku 15 až 64 let. V rámci kraje se podíl ekonomicky aktivních ve věku 15 až 64 let z počtu obyvatel v tomto věku pohyboval v rozmezí od 70,1 % v SO ORP Boskovice po 75,3 % v Brně.

**Intenzita ekonomické aktivity ve správních obvodech ORP a krajích
(ze zjištěných hodnot)**

... míra ekonomické aktivity byla mezi kraji 6. nejvyšší ...

Podíl počtu ekonomicky aktivních (zaměstnaných a nezaměstnaných) ve věku 15 a více let (v kraji 572,0 tisíc osob) na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou (v kraji 950,2 tisíc osob) je ukazatel míry ekonomické aktivity. Míra ekonomické aktivity (ze zjištěných hodnot) v Jihomoravském kraji dosáhla celkem 60,2 %, což byla 6. nejvyšší hodnota mezi kraji (v ČR 60,7 %). U mužů dosáhla míra ekonomické aktivity 68,4 % (4. nejvyšší podíl mezi kraji, v ČR 68,6 %), u žen 52,6 % (8. nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání, v ČR 53,4 %).

... a míra zaměstnanosti až 8. nejvyšší

Podíl počtu zaměstnaných ve věku 15 a více let (v kraji 511,8 tisíc osob) na počtu všech osob ve věku 15 a více let (se zjištěnou ekonomickou aktivitou) je ukazatel míry zaměstnanosti. Míra zaměstnanosti (ze zjištěných hodnot) v Jihomoravském kraji dosáhla celkem 53,9 %, což byla 8. nejvyšší hodnota mezi kraji (v ČR 54,7 %). U mužů dosáhla míra zaměstnanosti 61,4 % (8. nejvyšší podíl mezi kraji, v ČR 62,1 %), u žen 46,9 % (až 9. nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání, v ČR 47,8 %).

Mezi ekonomicky aktivními jsou i nezaměstnaní

V době sčítání bylo v Jihomoravském kraji 60,2 tisíc osob nezaměstnaných, (52,9 % mužů a 47,1 % žen). Z celkového počtu nezaměstnaných bylo 9,9 tisíc osob hledajících první zaměstnání. Dvě třetiny z osob hledajících první zaměstnání byly ve věku do 24 let.

Nejvíce nezaměstnaných bylo na Hodonínsku a Znojmsku

Nezaměstnaní ve věku 15 až 64 let v kraji tvořili 7,9 % z počtu osob ve stejném věku se zjištěnou ekonomickou aktivitou (9. nejvyšší hodnota mezi kraji). Nejnižší podíl byl zjištěn v SO ORP Židlochovice (5,0 %) a SO ORP Kuřim (5,2 %), naopak nejvyšší v SO ORP Hodonín (11,4 %) a SO ORP Znojmo (10,7 %).

Ve 3 obcích Jihomoravského kraje nebyl uveden žádný nezaměstnaný (VÚ Březina v okrese Vyškov, Kunčina Ves z okresu Blansko a Řikonín z okresu Brno-venkov), naopak v obcích Šafov, Podhradí nad Dyjí a Zálesí (všechny z okresu Znojmo) tvořil podíl nezaměstnaných ve věku 15 až 64 let čtvrtinu osob ve stejném věku se zjištěnou ekonomickou aktivitou.

Nezaměstnaní v obcích a správních obvodech ORP Jihomoravského kraje (ze zjištěných hodnot)

podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu
ve věku 15-64 let se zjištěnou
ekonomickou aktivitou (%)

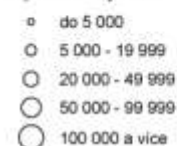

hodnota kraje = 7,9

minimální hodnota:
obec - 3 obce bez nezaměstnaných
ORP - Židochovice (5,0)

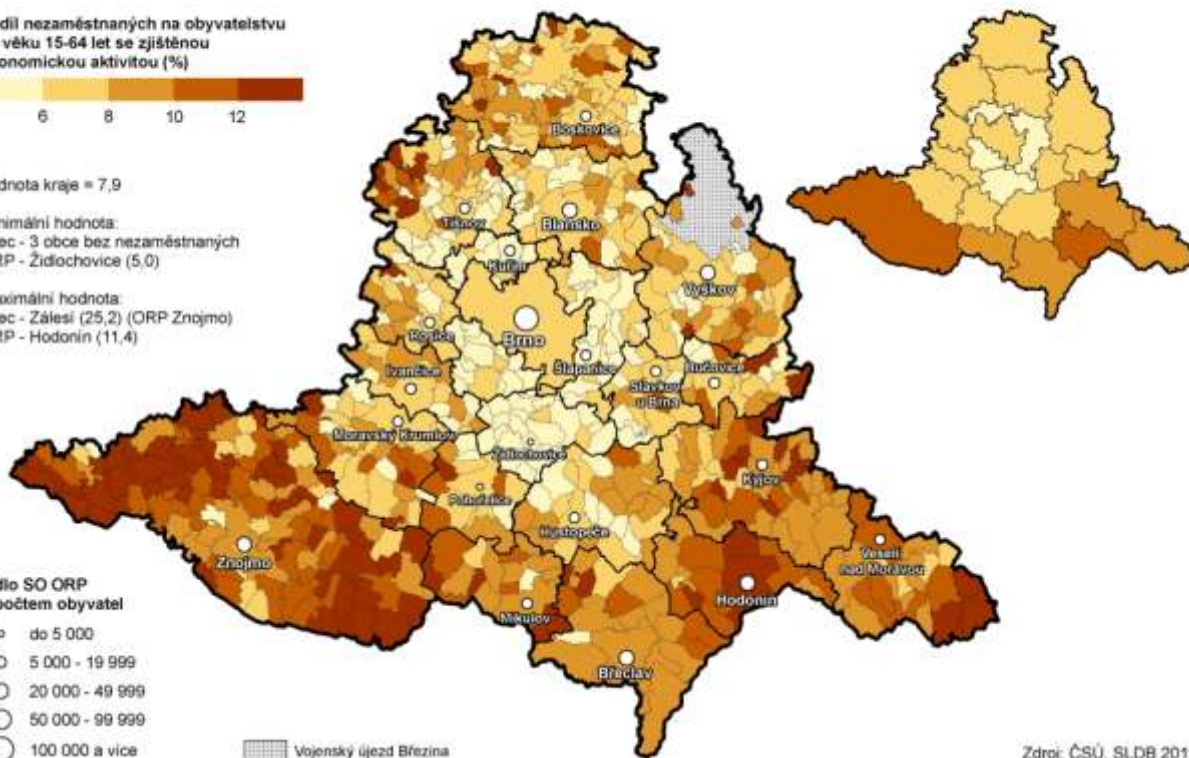
maximální hodnota:
obec - Zálesí (25,2) (ORP Znojmo)
ORP - Hodonín (11,4)

sídlo SO ORP
s počtem obyvatel

Vojenský újezd Břežina

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

4.2. Ekonomicky aktivní podle věku a vzdělání

Nejvíce ekonomicky aktivních osob v kraji je ve věku 30 až 40 let

Největší část ekonomicky aktivního obyvatelstva v Jihomoravském kraji tvořila ke dni sčítání v roce 2011 generace 70. a 80. let minulého století, tedy osoby ve věku 30 až 40. let. U mužů bylo nejvíce osob ve věku 30 až 34 let (45,5 tisíc osob, tj. 14,6 % z počtu ekonomicky aktivních mužů), stejný nejvyšší podíl tvořily i ženy, ovšem ve věkové skupině 35 až 39 let (38,2 tisíc osob).

Tab. 4.2.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a věku

	Celkem	v tom					
		muži	v tom		ženy	v tom	
			zaměstnaní	nezaměstnaní		zaměstnané	nezaměstnané
Ekonomicky aktivní	572 019	311 082	279 251	31 831	260 937	232 593	28 344
v tom ve věku (%):							
15 - 19	1,2	1,3	0,9	4,4	1,1	0,9	3,3
20 - 24	7,6	7,8	6,7	17,4	7,4	6,7	13,3
25 - 29	12,1	12,1	12,0	13,4	12,1	12,1	12,1
30 - 34	14,0	14,6	15,0	11,2	13,2	13,1	13,9
35 - 39	14,5	14,4	14,9	10,0	14,6	14,7	14,3
40 - 44	11,9	11,3	11,6	8,3	12,6	12,9	10,6
45 - 49	11,8	11,0	11,2	9,2	12,7	13,0	10,5
50 - 54	11,1	10,3	10,3	9,9	12,2	12,2	11,5
55 - 59	10,1	10,3	10,1	12,2	9,9	9,9	9,9
60 - 64	3,7	4,7	4,8	3,7	2,6	2,8	0,4
65 - 69	1,2	1,3	1,5	-	1,0	1,1	-
70 a více let	0,6	0,8	0,9	-	0,5	0,5	-
nezjištěno	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1

Zastoupení věkových skupin zaměstnaných
...

Ve věkové struktuře zaměstnaných mužů i žen měly nejnižší zastoupení okrajové věkové skupiny. Ve věku 15 až 19 let bylo shodně 0,9 % zaměstnaných mužů i žen, se zvyšující se věkovou skupinou vzrůstá i výše podílu zaměstnaných. Přelomem u mužů je hranice 30 až 34 let (41,9 tisíc osob, tj. 15,0 % zaměstnaných mužů), u žen je zlomem věková skupina 35 až 39 let (34,1 tisíc osob, tj. 14,7 % zaměstnaných žen). Podíl zastoupení následných věkových skupin se postupně snižuje.

... a nezaměstnaných

U věkové struktury nezaměstnaných byla situace odlišná. Z hlediska věku byli u mužů nejpočetněji zastoupeni nezaměstnaní ve věku 20 až 24 let (17,4 % z nezaměstnaných), u žen to byla věková skupina 35 až 39 let (14,3 % nezaměstnaných žen). Více než pětinu nezaměstnaných tvořily osoby nejrizikovějších věkových skupin, mezi něž lze počítat věk 50 až 59 let – 22,1 % nezaměstnaných mužů a 21,4 % nezaměstnaných žen.

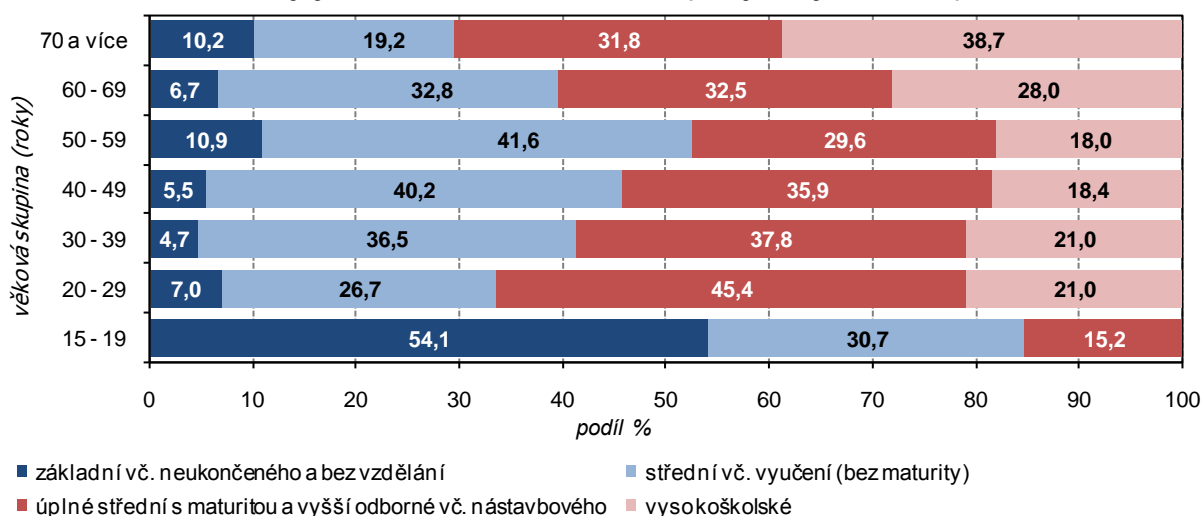
Tab. 4.2.2 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání

	Celkem	v tom		Z celku					
		muži	ženy	zaměstnaní			nezaměstnaní		
				celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní	572 019	311 082	260 937	511 844	279 251	232 593	60 175	31 831	28 344
v tom podle vzdělání (%):									
základní vč. neukončeného střední vč. vyučení (bez maturity)	7,2	6,0	8,6	5,8	4,6	7,3	18,7	18,1	19,4
úplně střední (s maturitou)	36,0	42,4	28,3	35,2	41,7	27,3	42,9	48,6	36,6
nástavbové studium	31,6	27,6	36,3	32,2	28,2	37,1	26,1	22,2	30,5
vyšší odborné vzdělání	3,2	2,1	4,4	3,3	2,2	4,6	2,1	1,5	2,7
vysokoškolské	1,6	1,0	2,3	1,6	1,0	2,4	1,0	0,6	1,4
bez vzdělání	19,8	20,3	19,3	21,2	21,7	20,7	7,9	7,6	8,2
nezjištěno	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,6	0,6	0,6
	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,8	0,7

Mezi ekonomicky aktivními muži je nejvíc vyučených, nejčastější vzdělání žen je střední s maturitou

Ve struktuře ekonomicky aktivního obyvatelstva podle vzdělání tvoří největší část, a to 36,0 %, osoby se středním vzděláním včetně vyučených bez maturity. U mužů bylo zastoupení této kategorie vzdělání vyšší – 42,4 % proti podílu 28,3 % u žen. Z grafu 4.3 (podíly ze zjištěných hodnot) je zřejmé, že nejvyšší podíl tohoto stupně vzdělání měli ekonomicky aktivní ve věku 40 až 59 let. Druhou největší skupinou z hlediska vzdělání jsou osoby, které mají úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší odborné včetně nástavbového (36,4 %). Zde převládaly ženy - 43,0 % proti podílu 30,7 % u mužů. Nejvyšší podíl osob s maturitou je mezi ekonomicky aktivními ve věku 20 až 29 let.

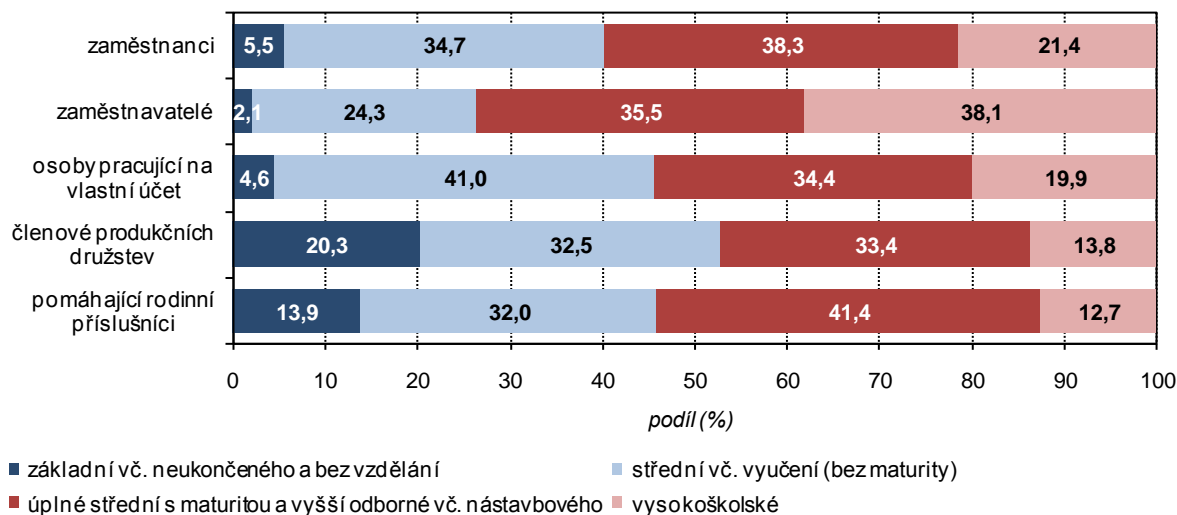
Graf 4.3 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle věkových skupin a nejvyššího ukončeného vzdělání (ze zjištěných hodnot)

Téměř pětina ekonomicky aktivního obyvatelstva měla vysokoškolské vzdělání

Vysokoškolské vzdělání mělo 19,8 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, podíl vysokoškoláků z ekonomicky aktivních mužů (20,3 %) byl pouze o 1,0 procentního bodu vyšší než podíl vysokoškolaček z ekonomicky aktivních žen. Vysokoškoláci měli nejvyšší zastoupení mezi ekonomicky aktivními ve věku 20 až 39 let a také ve věku 60 a více let. Pouze u 0,5 % ekonomicky aktivních osob nebylo dokončené vzdělání zjištěno.

Graf 4.4 Vzdělanostní struktura ekonomicky aktivních podle postavení v zaměstnání (ze zjištěných hodnot)

Nejvyšší podíl vysokoškoláků byl mezi zaměstnavateli

Vzdělanostní struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle postavení v zaměstnání v grafu 4.4 ukazuje vysoký podíl vysokoškoláků mezi zaměstnavateli (38,1 %), ale také vcelku vysoký podíl osob se základním či neukončeným vzděláním u členů produkčních družstev a pomáhajících rodinných příslušníků (20,3 %, resp. 13,9 % ze zjištěných hodnot).

4.3. Zaměstnaní podle odvětví

Čtvrtina zaměstnaných pracuje v průmyslu

Téměř čtvrtina z 511,8 tisíc zaměstnaných v Jihomoravském kraji pracovala v průmyslu (24,0 %) a desetina v odvětví velkoobchodu, maloobchodu, oprav a údržby motorových vozidel (10,5 %). Ovšem u 10,0 % zaměstnaných nebylo odvětví ekonomické činnosti zjištěno.

Podíl zaměstnaných ve vzdělávání je nejvyšší mezi kraji

Z pohledu mezikrajského srovnání je třeba uvést podíl 6,7 % zaměstnaných ve vzdělávání (nejvyšší podíl mezi kraji), 7,9 % zaměstnaných ve stavebnictví (2. nejvyšší podíl po Zlínském kraji) a již uvedený podíl v odvětví velkoobchodu, maloobchodu, oprav a údržby motorových vozidel (3. nejvyšší mezi kraji). Čtvrtinový podíl zaměstnaných v průmyslu byl ale mezi kraji 3. nejvyšší.

Některá odvětví jsou doménou věkově mladších, ...

V jednotlivých odvětvích ekonomické činnosti jsou zastoupeni zaměstnaní všech věkových skupin, jsou ale i odvětví, v nichž určité věkové kategorie dominují. Příkladem může být odvětví informační a komunikační činnosti, kde z 17,5 tisíce zaměstnaných je 35,2 % ve věku do 29 let a 37,4 % ve věku 30 až 39 let. Na druhé straně v zemědělství je osob do 29 let pouze 10,4 %, ale 31,9 % z 14,5 tisíc zaměstnaných v zemědělství je ve věku 50 až 59 let.

... některá jsou ryze mužská, v jiných je převaha žen

Odvětví ekonomické činnosti lze tradičně rozdělit na ryze mužská či ženská. Např. stavebnictví, kde muži tvořili 88,4 % zaměstnaných, odvětví informační a komunikační činnosti (73,7 % mužů), doprava a skladování (72,7 % mužů) či zemědělství (68,1 % mužů). K odvětvím s převahou žen patří zdravotní a sociální péče (81,6 % žen) a vzdělávání (73,6 % žen). Relativní rovnováha byla v odvětví veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení (50,3 % žen a 49,7 % mužů). V průmyslu, v němž působí největší část zaměstnaných v kraji, bylo 33,8 % žen a 66,2 % mužů.

Tab. 4.3.1 Zaměstnaní podle věku a odvětví ekonomické činnosti

	Celkem	v tom ve věku						
		15 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 a více	nezjištěný věk
Zaměstnaní	511 844	100 499	148 040	123 933	108 581	19 950	10 365	476
v tom podle odvětví ekonomické činnosti (%):								
zemědělství, lesnictví, rybářství	2,8	1,5	2,2	3,1	4,3	4,7	3,6	1,7
průmysl celkem	24,0	23,0	24,4	25,3	24,9	20,7	12,6	16,0
z toho zpracovatelský průmysl	22,0	21,7	22,5	22,9	22,4	17,5	10,6	14,9
stavebnictví	7,9	6,5	8,5	8,3	8,2	6,9	4,7	6,7
velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	10,5	10,8	11,9	11,0	8,7	6,5	5,7	8,8
doprava a skladování	5,3	4,5	5,5	5,9	5,7	5,0	1,9	2,9
ubytování, stravování a pohostinství	3,0	4,4	3,0	2,7	2,2	1,6	1,4	2,1
informační a komunikační činnosti	3,4	6,1	4,4	2,3	1,4	1,4	1,2	1,5
peněžnictví a pojišťovnictví	2,2	3,3	2,3	2,0	1,6	1,5	1,2	1,1
činnosti v oblasti nemovitostí	0,7	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,8	0,6
profesní, vědecké a technické činnosti	4,7	5,3	5,1	3,8	4,0	5,9	10,0	2,1
veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	5,5	4,5	5,7	6,2	5,8	4,8	1,9	2,7
vzdělávání	6,7	4,2	5,6	7,5	8,5	10,0	11,5	4,4
zdravotní a sociální péče	6,8	5,7	6,4	7,0	8,0	7,3	7,2	2,5
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1,5	1,9	1,5	1,2	1,3	1,9	3,1	0,8
jiné činnosti	4,9	5,5	4,2	4,6	5,2	6,3	7,3	3,6
nezjištěno	10,0	12,4	8,6	8,2	9,4	14,7	24,9	42,4

Vliv velikostní skupiny obce se projevuje především v podílu zaměstnaných v zemědělství

Rozdíly v zastoupení jednotlivých odvětví ekonomické činnosti mezi zaměstnanými v závislosti na velikosti obce jsou sice patrné, ale v některých odvětvích se prakticky neobjevují. Zřejmé jsou např. u podílu zaměstnaných v zemědělství - v obcích do 199 obyvatel je to 10,1 %, v obcích od 20 tisíc do 50 tisíc a 50 tisíc obyvatel a více činí podíl pouze 1,5 %, resp. 0,6 % zaměstnaných. Naproti tomu u podílu zaměstnaných v průmyslu, stavebnictví, velkoobchodu, maloobchodu, oprav a údržby motorových vozidel či dopravy a skladování není mezi obcemi podle velikostních skupin podstatný rozdíl, s výjimkou Brna jako největší obce, kde je výrazně nižší podíl zaměstnaných v průmyslu.

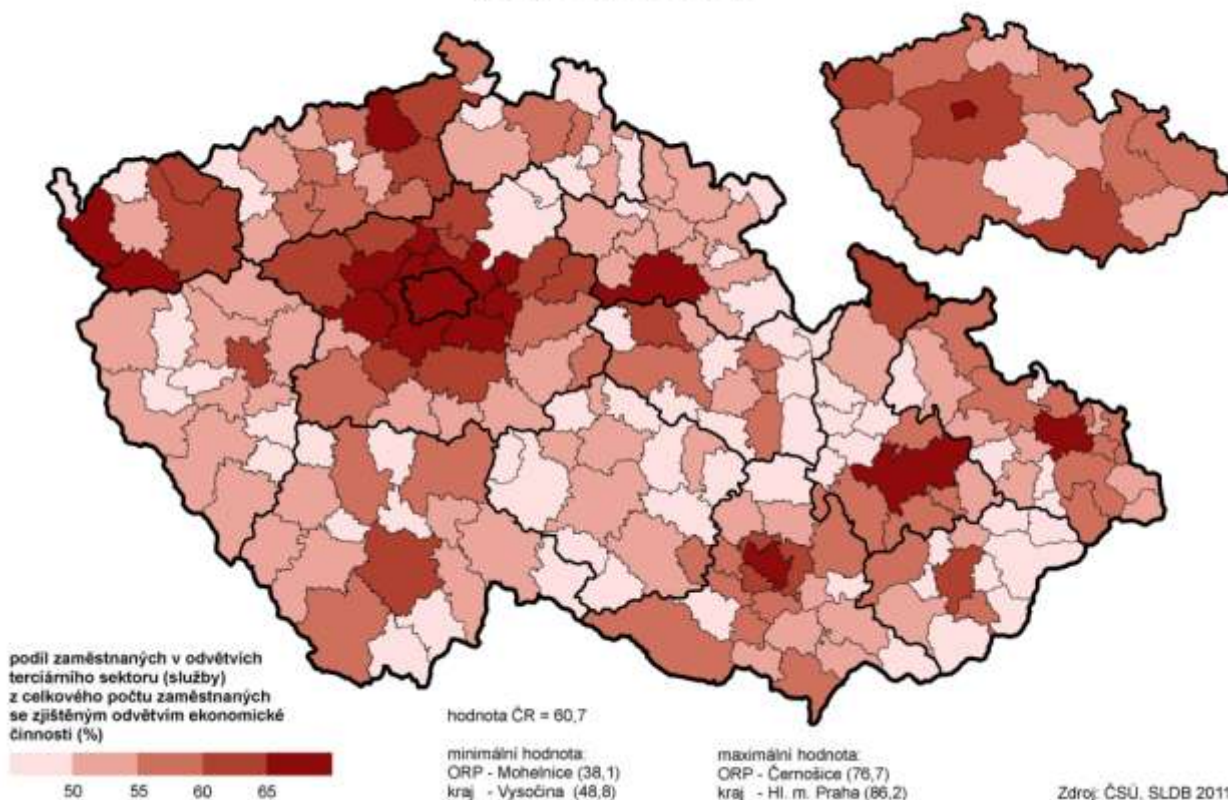
Tab. 4.3.2 Zaměstnaní podle velikostních skupin obcí a odvětví ekonomické činnosti

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 4999	5 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Zaměstnaní	511 844	5 820	27 089	55 679	135 458	57 450	54 866	175 482
z toho podle odvětví ekonomické činnosti (%):								
zemědělství, lesnictví, rybářství	2,8	10,1	7,3	5,4	4,4	2,0	1,5	0,6
průmysl	24,0	30,6	30,3	28,7	29,0	28,4	24,9	15,8
stavebnictví	7,9	9,2	9,1	9,9	9,0	7,2	5,9	6,9
velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	10,5	8,1	8,6	9,3	10,3	10,9	10,7	11,2
doprava a skladování	5,3	6,1	6,2	6,0	6,1	5,1	5,1	4,6
ubytování, stravování a pohostinství	3,0	2,1	2,6	2,6	2,9	2,9	3,7	3,0
vzdělávání	6,7	3,9	4,6	5,1	5,6	7,2	6,6	8,4

V zemědělství pracuje nejvíce lidí na Mikulovsku, v průmyslu v obvodu Veselí nad Moravou

Podle správních obvodů ORP v kraji byl nejvyšší podíl zaměstnaných v zemědělství (ze zjištěných hodnot) v SO ORP Mikulov (9,2 %) a SO ORP Znojmo (7,4 %), nejnižší podíl zaměstnaných v zemědělství byl zjištěn v Brně (0,6 %) a v SO ORP Kuřim (1,6 %). Nejvyšší podíl zaměstnaných v průmyslu (ze zjištěných hodnot) byl v SO ORP Veselí nad Moravou (37,7 %) a SO ORP Bučovice (37,4 %), nejnižší podíl zaměstnaných v průmyslu (ze zjištěných hodnot) byl vykázan v Brně (17,5 %) a v SO ORP Znojmo (24,8 %).

**Zaměstnaní v terciárním sektoru ve správních obvodech ORP a krajích
(ze zjištěných hodnot)**

Podíl zaměstnaných ve službách je mezi kraji 3. nejvyšší

V terciárním sektoru působilo v Jihomoravském kraji 61,4 % zaměstnaných (podíl ze zjištěných hodnot), což byl po Praze a Středočeském kraji 3. nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. V rámci kraje byl nejvyšší podíl zaměstnaných ve službách v Brně (74,2 %) a SO ORP Šlapanice (63,1 %), nejnižší podíl zaměstnaných v terciárním sektoru byl zjištěn v SO ORP Veselí nad Moravou (46,8 %) a v SO ORP Moravský Krumlov (47,6 %).

4.4. Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání a hlavních tříd zaměstnání

Mezi zaměstnanými je nejvíce osob v pozici zaměstnanců

Mezi 511,8 tisíci zaměstnanými v Jihomoravském kraji je z hlediska postavení v zaměstnání 78,3 % zaměstnanců, 12,9 % osob pracujících na vlastní účet, 3,7 % zaměstnavatelů, 0,4 % tvoří pomáhající rodinní příslušníci a 0,1 % jsou členové produkčních družstev. U 4,6 % zaměstnaných v kraji nebylo postavení v zaměstnání zjištěno. Velikost podílů jednotlivých kategorií Jihomoravského kraje se v mezikrajském pořadí pohybovala mezi 8. až 9. místem. Výjimkou byl 4. nejvyšší podíl zaměstnavatelů a 6. nejvyšší podíl osob pracujících na vlastní účet.

Tab. 4.4.1 Zaměstnaní podle pohlaví a postavení v zaměstnání

	Celkem	v tom		Struktura zaměstnaných (%)		
		muži	ženy	celkem	muži	ženy
Zaměstnaní	511 844	279 251	232 593	100,0	100,0	100,0
v tom podle postavení v zaměstnání:						
zaměstnanci	400 826	206 550	194 276	78,3	74,0	83,5
zaměstnavatelé	18 918	13 988	4 930	3,7	5,0	2,1
osoby pracující na vlastní účet	66 002	46 784	19 218	12,9	16,8	8,3
členové produkčních družstev	445	282	163	0,1	0,1	0,1
pomáhající rodinní příslušníci	2 284	656	1 628	0,4	0,2	0,7
nezjištěno	23 369	10 991	12 378	4,6	3,9	5,3

Ženy jsou nejčastěji v postavení zaměstnanců

Podíl osob pracujících na vlastní účet mezi muži činil 16,8 % a proti ženám byl o 8,5 bodu vyšší. Podobně podíl zaměstnavatelů mezi muži (5,0 %) převyšoval podíl mezi ženami, a to o 2,9 bodu. Mezi ženami však byl vyšší podíl zaměstnaných v pozici zaměstnanců – 83,5 % proti 74,0 % mužů.

Tab. 4.4.2 Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání a věku

	Celkem	z toho podle postavení v zaměstnání				
		zaměstnanci	zaměstnavatelé	osoby pracující na vlastní účet	členové produkčních družstev	pomáhající rodinní příslušníci
Zaměstnaní	511 844	400 826	18 918	66 002	445	2 284
v tom ve věku (%):						
15 - 24	7,6	7,6	0,9	4,9	5,4	9,9
25 - 34	26,2	27,6	12,8	23,1	16,9	14,3
35 - 44	27,0	27,1	28,8	29,5	19,1	20,4
45 - 54	23,2	23,2	30,9	23,8	29,7	27,6
55 - 59	10,0	9,9	14,5	9,6	14,6	12,9
60 - 64	3,9	3,3	7,6	5,2	9,7	6,7
65 - 69	1,3	0,9	3,2	2,3	3,1	4,3
70 a více	0,7	0,4	1,3	1,4	1,3	3,8
nezjištěno	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1

Zaměstnaní ve věku 60 a více let jsou především mezi pomáhajícími rodinnými příslušníky a členy družstev

Ve věkové struktuře zaměstnaných v členění podle postavení v zaměstnání je nejvýraznější rozdíl v zastoupení osob ve věku 60 a více let. Zatímco u zaměstnanců tento podíl tvořil pouze 4,5 % z celkového počtu, u pomáhajících rodinných příslušníků je to 14,9 %, u členů produkčních družstev 14,2 % a u podnikatelů v souhrnu 9,7 %. Spíše jako zajímavost v kraji je možno uvést počet 164 zaměstnavatelů ve věku 15 až 24 let (0,9 % zaměstnavatelů), z tohoto počtu bylo 47 žen.

Tab. 4.4.3 Zaměstnaní podle velikostních skupin obcí a postavení v zaměstnání

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 4 999	5 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
Zaměstnaní	511 844	5 820	27 089	55 679	135 458	57 450	54 866	175 482
z toho podle postavení v zaměstnání (%):								
zaměstnanci	78,3	77,4	79,2	78,5	78,5	79,1	79,8	77,3
zaměstnavatelé	3,7	2,9	2,8	3,1	3,5	3,9	3,6	4,2
osoby pracující na vlastní účet	12,9	14,2	12,9	13,2	12,9	12,2	11,4	13,5
členové produkčních družstev	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
pomáhající rodinní příslušníci	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4

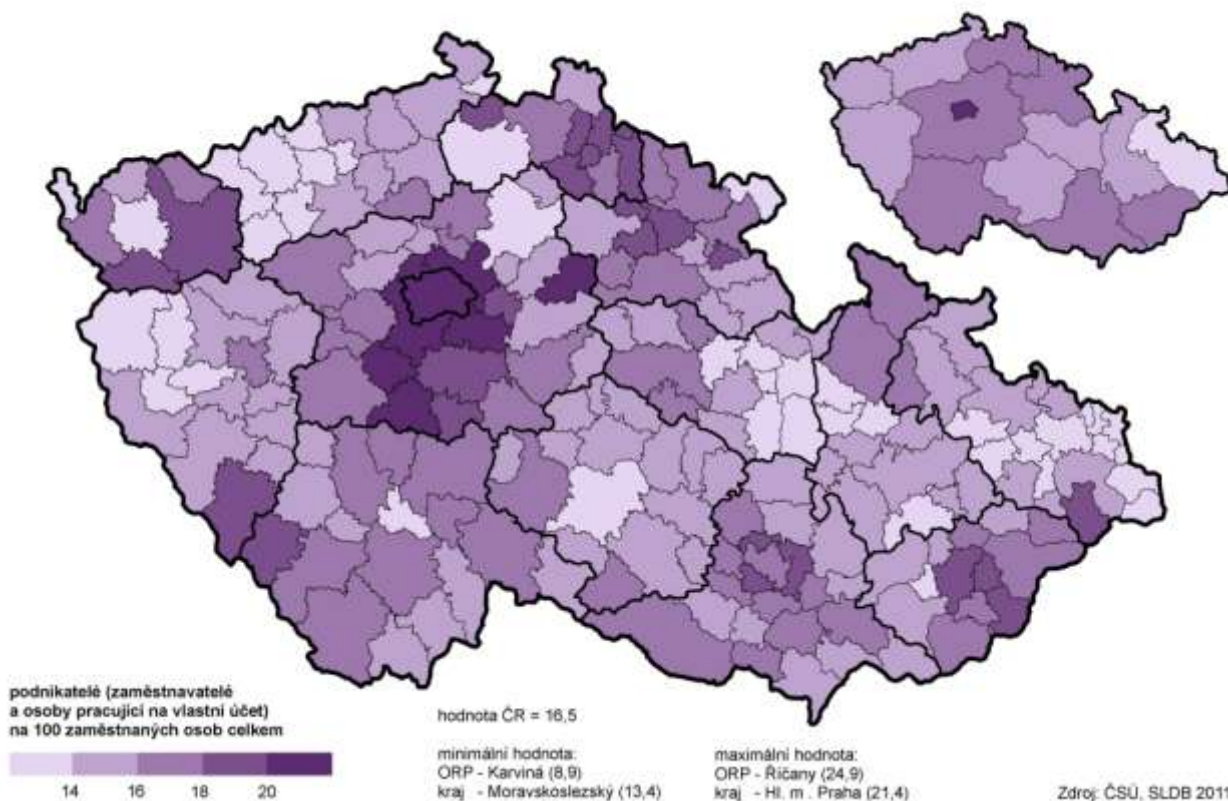
Nejvyšší podíl osob pracujících na vlastní účet byl v nejmenších obcích, ...

Vliv velikostní skupiny obce, v níž zaměstnaní bydlí, se projevuje především u podílu zaměstnavatelů. V obcích s 200 až 499 obyvateli byl podíl zaměstnavatelů mezi zaměstnanými nejnižší (2,8 %), se zvyšující se velikostní skupinou obce podíl vzrůstá až na 4,2 % v Brně. Mezi zaměstnanými v obcích do 199 obyvatel byl vykázan nejvyšší podíl osob pracujících na vlastní účet, naopak nejnižší byl v obcích s 20 až 50 tisíci obyvateli (11,4 % ze zaměstnaných).

... z hlediska správních obvodů ORP to bylo na Šlapanicku a Mikulovsku

Ve správních obvodech ORP v kraji překročil podíl zaměstnanců mezi zaměstnanými hranici 80 % ve třech z nich - SO ORP Boskovice (81,2 %, v SO ORP Blansko (81,0 %) a v SO ORP Bučovice (80,8 %). Nejnižší podíl zaměstnanců byl zjištěn v SO ORP Šlapanice (76,7 %) a v Brně (77,3 %). V SO ORP Kuřim a v SO ORP Šlapanice bylo mezi zaměstnanými nejvíce zaměstnavatelů (5,3 %, resp. 4,6 %), naopak nejnižší zastoupení měli v SO ORP Hustopeče (2,8 %) a v SO ORP Vyškov a Bučovice (oba 2,9 %). Nejvyšší podíl osob pracujících na vlastní účet byl zjištěn v SO ORP Šlapanice (14,4 %) a v SO ORP Mikulov (14,0 %), nejnižší pak v SO ORP Blansko (10,9 %) a v SO ORP Pohořelice (11,3 %).

Podnikatelé ve správních obvodech ORP a krajích

Podíl podnikatelů byl mezi kraji 4. nejvyšší

Podnikatelé (souhrn zaměstnavatelů a osob pracujících na vlastní účet) v kraji tvořili 16,6 % zaměstnaných, což byl 4. nejvyšší podíl mezi kraji (v ČR 16,5 %). V rámci kraje, což vyplývá z již uvedených dílčích podílů, bylo nejvyšší zastoupení podnikatelů v SO ORP Šlapanice (19,0 %) a v SO ORP Kuřim (18,1 %). Nejnižší podíl podnikatelů byl zjištěn v SO ORP Blansko (14,4 %) a v SO ORP Pohořelice (14,5 %).

Tab. 4.4.4 Podnikatelé podle nejvyššího ukončeného vzdělání a věku

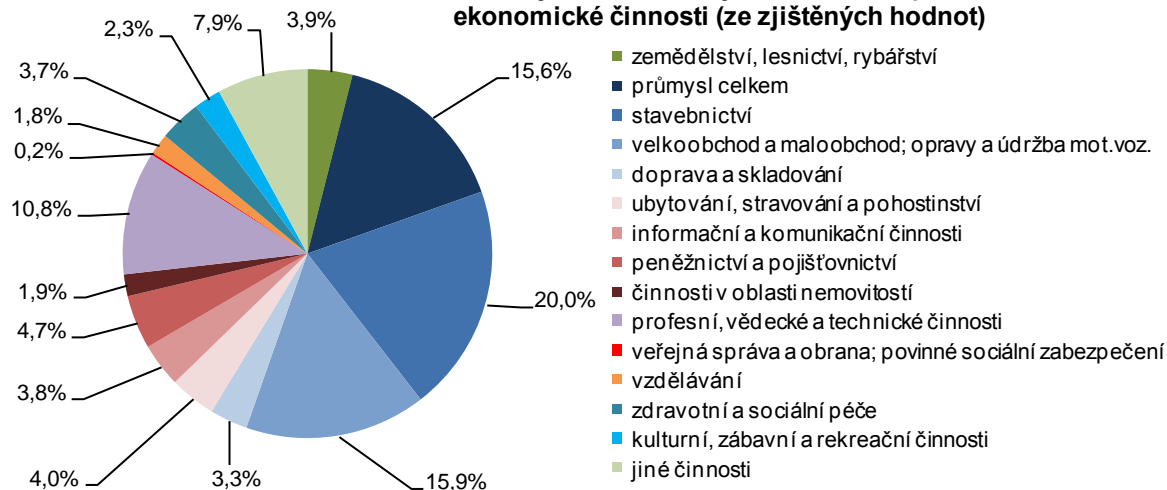
	Celkem	v tom podle vzdělání (%)							
		základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení bez maturity	úplné střední s maturitou	nástavbové studium	vyšší odborné vzdělání	vysokoškolské	bez vzdělání	nezjištěno
Počet podnikatelů¹⁾	88 047	4,0	37,5	30,7	2,7	1,1	23,4	0,1	0,4
v tom:									
zaměstnavatelé	19 203	2,1	24,4	31,7	2,8	1,0	37,7	0,1	0,3
osoby pracující na vlastní účet	68 844	4,6	41,2	30,4	2,7	1,1	19,4	0,1	0,5
v tom ve věku :									
15 - 29	10 822	6,9	30,7	38,5	2,2	1,9	19,1	0,2	0,5
30 - 39	24 975	3,9	41,7	31,5	2,9	1,4	18,1	0,1	0,4
40 - 49	23 871	3,1	40,1	31,9	2,0	0,7	21,7	0,1	0,4
50 - 59	20 028	4,0	38,5	25,2	2,8	0,6	28,4	0,1	0,4
60 - 69	7 080	3,2	26,1	28,3	4,6	1,1	36,2	0,0	0,4
70 a více	1 199	4,3	13,8	25,9	6,0	2,8	46,7	0,1	0,3
nezjištěno	72	12,5	41,7	22,2	1,4	0,0	16,7	0,0	5,6

¹⁾ včetně nezaměstnaných

Mezi osobami pracujícími na vlastní účet je nejvíce vyučených

Mezi podnikateli v Jihomoravském kraji je velmi malá část osob bez vzdělání či se základním vzděláním (vč. neukončeného) – celkem 4,1 %. Zatímco mezi osobami pracujícími na vlastní účet je nejvyšší podíl osob se středním vzděláním včetně vyučení (41,2 %), největší část zaměstnavatelů tvoří osoby s vysokoškolským vzděláním (37,7 %).

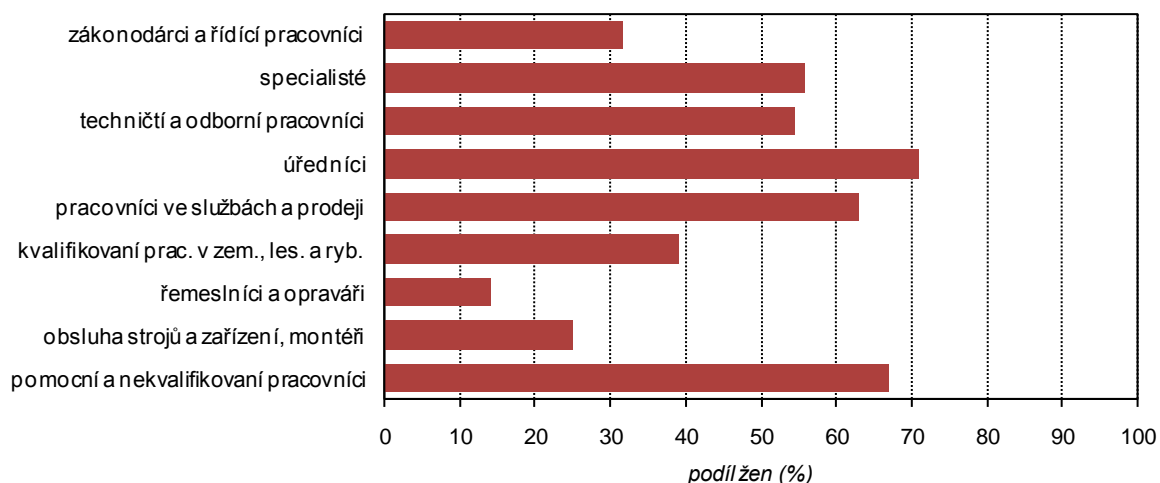
Graf 4.5 Osoby samostatně výdělečně činné podle odvětví ekonomické činnosti (ze zjištěných hodnot)

Průmysl a stavebnictví, takové je zaměření osob pracujících na vlastní účet

Z grafu 4.5 je zřejmé, že zaměření osob pracujících na vlastní účet zahrnuje všechna odvětví ekonomické činnosti. Ovšem odvětví průmyslu, stavebnictví, velkoobchodu a maloobchodu a oprav a údržby motorových vozidel tvoří více než polovinu náplně práce těchto osob (51,5 % celku z uvedených hodnot).

Graf 4.6 Zastoupení žen podle hlavních tříd zaměstnání

Podle hlavních tříd zaměstnání je mezi zaměstnanými nejvíce technických a odborných pracovníků a specialistů

Zaměstnané osoby v Jihomoravském kraji podle hlavních tříd zaměstnání tvoří 6,1 % zákonodárců a řídicích pracovníků, 17,5 % specialistů, 18,6 % technických a odborných pracovníků a 5,5 % úředníků. Podíly dosud uvedených tříd zaměstnání byly ve srovnání s ostatními kraji vždy 3. nejvyšší s výjimkou podílu specialistů, který byl dokonce 2. nejvyšší po Hl. m. Praze. Dále celkem 13,3 % zaměstnaných tvoří pracovníci ve službách a prodeji, 1,4 % kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, 14,8 % řemeslníci a opraváři, 11,2 % obsluha strojů a zařízení, montéři a 3,5 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Pouze 7,7 % zaměstnaných nebylo podle zaměstnání zatříděno.

Nejvíce žen je mezi úředníky

Podíl žen v jednotlivých třídách zaměstnání je zřejmý z grafu 4.6. Nejnižší podíl žen byl zjištěn u řemeslníků a opravářů (14,3 %) a u obsluhy strojů a zařízení či montérů (25,1 %). Nejvyšší zastoupení žen měly třídy zaměstnání úředníci (71,0 %), u třídy pomocných a nekvalifikovaných pracovníků (67,1 %) a u pracovníků ve službách a prodeji (63,2 %).

4.5. Ekonomická aktivita žen

Míra ekonomické aktivity žen v kraji je pod úrovní průměru ČR

Z 516,3 tisíc žen ve věku 15 a více let, které měly v Jihomoravském kraji k datu sčítání obyčejný pobyt, bylo 260,9 tisíc ekonomicky aktivních (50,5 %), 234,8 tisíc žen ekonomicky neaktivních (45,5 %) a u 4,0 % žen nebyla ekonomická aktivita zjištěna. Ekonomicky aktivní ženy tvořily 43,8 % celkového počtu žen v kraji (stupeň ekonomické aktivity). Míra ekonomické aktivity, což je podíl ekonomicky aktivních žen na počtu všech žen ve věku 15 a více let (se zjištěnou ekonomickou aktivitou), dosáhla 52,6 %. Ve srovnání s ostatními kraji to byla až 8. nejvyšší hodnota (v ČR 53,4 %). V rámci kraje byla míra ekonomické aktivity žen ve 3 obvodech ORP pod hranicí 50 % (SO ORP Boskovice 48,6 %, SO ORP Veselí nad Moravou 49,2 % a SO ORP Kyjov 49,8 %). Naproti tomu ve 3 obvodech přesáhla 54 % - v Brně 54,6 %, SO ORP Kuřim 54,2 % a SO ORP Pohořelice 54,1 %.

Tab. 4.5.1 Ženy ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání a počtu živě narozených dětí

	Ekonomicky aktivní celkem	v tom					Ekonomicky neaktivní celkem	Nezjištěná ekonomická aktivita
		zaměstnané	z toho postavení v zaměstnání			nezaměstnané		
			zaměstnankyně	zaměstnavatelky	osoby pracující na vlastní účet			
Ženy ve věku 15 a více let	260 937	232 593	194 276	4 930	19 218	28 344	234 818	20 582
v tom s počtem živě narozených dětí (%):								
0	25,3	24,9	26,0	10,8	21,1	28,8	21,0	15,3
1	19,7	19,8	19,1	24,0	21,2	19,3	15,4	15,4
2	41,7	42,7	42,8	53,0	44,5	33,6	39,3	22,7
3 a více	11,9	11,4	11,1	12,0	12,3	15,7	21,5	12,6
nezjištěno	1,4	1,3	1,1	0,4	0,9	2,6	2,9	34,0
Průměrný počet dětí	1,44	1,43	1,42	1,68	1,51	1,44	1,72	1,59

Převážná většina zaměstnaných žen je v pozici zaměstnanců, podnikatelky tvořily přibližně desetinu zaměstnaných žen

Z ekonomicky aktivních žen bylo 89,1 % zaměstnaných a 10,9 % nezaměstnaných. Z hlediska postavení v zaměstnání byla převážná většina zaměstnaných žen v pozici zaměstnanců (83,5 %), podnikatelky tvořily 10,4 % zaměstnaných žen. Pouze 11,9 % ekonomicky aktivních žen mělo 3 a více dětí, u ekonomicky neaktivních žen to však bylo 21,5 % žen. V dané věkové skupině žen s rostoucím počtem dětí klesá ekonomická aktivita žen. S rostoucí věkovou skupinou ovšem narůstá i ekonomicky aktivita a snižují se rozdíly mezi ženami podle počtu dětí. U žen ve věku 35 až 44 let s 1 nebo 2 dětmi je již na stejné úrovni.

Graf 4.7 Ekonomická aktivita žen podle věku ženy a počtu živě narozených dětí (ze zjištěných hodnot)

